

Reivindicació apassionada de la rata d'aigua

Assistesc a l'exposició "L'Albufera, cent anys nostra", que es pot veure aquests dies a l'Almodí de València. L'exposició és guiada, i en espanyol, però el guia (un xicot morè, amb patilles grosses) empedra la presentació amb locucions valencianes per a donar-hi sabor local. És clar, parlem de l'Albufera... La gent assisteix encantada a aquell discurs valencianot, en què es tracta de reivindicar l'excel·lència de la nostra terra, sense que allò duga aparellat res més. Allí tot són salves. Per moments, aquell guia sembla tret de *L'alqueria blanca*, quasi com si Tonet es posara a fer de presentador (sols li falta exclamar "recollons pandereta"). Malauradament, allò que diu és també cafit d'errades, de llocs comuns, de la logomàquia fàcil i tòpica. Confon el pintor Francesc Lozano amb Joaquim Michavila, o afirma alegrement que el millor vent per a navegar amb barca per l'estany és la tramuntana. Un home de Catarroja, que poc abans havia vist fora fumant-se un calique-nyo, es troba obligat a precisar-li que el ponent i la tramuntana són els pitjors vents, que els millors són el llebeig i el llevant. Jo assistesc impertèrrit a aquell espectacle local, on l'exposició *per se* ha deixat d'interessar-me. Uns visitants que són del Palmar també li fan una correcció amable, i ell aleshores confessa que és de la Ribera de Cabanes, i tot i que per allí tenen aiguamolls no és igual. Per això, diu mirant tots els presents, agraeix tant els comentaris de la gent del lloc, que li aporten informació de primera mà. Ningú no li pregunta què fa ell guiant aquella exposició, si no hi havia ningú més preparat. Siga com siga, les dones grans se'l miren bondadosament. Jo intente desconectar, i ho aconseguec fins que de sobte mostra uns ceps, petits i rovellats, i diu divertit: "Els empraven per a caçar rates, que després es menjaven a la paella... Perquè quan la fam ens corrou ens mengem qualsevol cosa!"

Martí Domínguez

JOSE LUIS INIESTA

L'home de Catarroja, de ventre caigut (l'arròs fa el ventre gros), es troba obligat a precisar que no eren rates, sinó rates d'aigua, i que no s'assemblen a les rates comunes, sinó més aviat a uns talps. "Les caçaven posant en el parany un cranc, no el cranc americà d'ara, sinó el nostre, el de tota la vida, que és ben bo... La rata hi acudia i quedava atrapada. Aquella rata d'aigua s'alimentava d'això, i d'arròs, i era ben bona." Jo he recordat un text de Joaquim Pérez, apotecari d'Algemesí, del llibre *Fulles seques*: "A la fi érem a Sueca, obligada parada per a descansar els viatgers i cavalleria. Calia fer-hi una visita al mercat; ens havíem de proveir dels queviures per poder fer el dinar en arribar a Cullera. Quina impressió ens feien les rates, pelades, nues com ballarines orientals, penjant de la cua, en espera del gourmet comprador!" M'hauria agradat dir-li al guia que la rata d'aigua i la rata comuna no tenen res a veure, que són de famílies diferents, i que aquestes havien de ser ben bones, perquè fins i

tot les venien a les parades del mercat de Sueca ("no se les menjaven quan premia la fam"). Però tant se val, no pagava la pena i la visita ja quasi havia acabat. En canvi, he aprofitat per a parlar amb l'home de Catarroja, i he sabut que era posseïdor d'una barca albuferenca, amb vela llatina, i he pensat amb una mica de tristesa que hauria estat un molt millor guia. A l'eixida de l'Almodí, m'he trobat a la plaça de Nàpols i Sicília una colla de gent fent paelles al carrer. L'aldarull era fenomenal, i el fum de llenya verda ho empestava tot. Sobtat, he preguntat què era allò que celebraven ara: "És l'agrupació de falles del barri, que es reuneix una vegada l'any", m'ha dit un d'aquells improvisats cuiners. "I quan acaben, qui netejarà tot açò?" he gosat preguntar, una mica indignat. Feia massa estona que em contenia. Els fallers m'han contestat de males maneres i jo he filat cap a casa, enfurismat.